Веселівський НВК «загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад»
Кіровоградський район
Кіровоградська область

«Інтеграція пізнавальної та рухової діяльності в системі навчання і виховання школярів»

(навчання в русі)

З досвіду роботи вчителя
початкових класів
Богаченко І.В.

2015р.

Богаченко Ірина Василівна, вчитель початкових класів, вчитель вищої категорії, «старший вчитель».

Брала активну участь у регіональному науково – дослідному експерименті на базі закладу з проблеми «Впровадження здоров'язбережних технологій в системі: « Родина – дошкільний навчальний заклад –школа» .

Є автором:

- Програми та Посібника «Уроки добрих знань», які схвалені районною методичною радою відділу освіти Кіровоградської райдержадміністрації (протокол №1 від 21.09. 2009 року)
- Рекомендацій щодо проведення динамічних пауз на уроках в 1-4 класах, які схвалені (протокол №1 від 21.09. 2009 року)

Ділилася досвідом роботи щодо впровадження здоров'язбережних технологій, а саме :

Категорія учасників	Рівень	Захід	рік
Директори шкіл Долинського району	Обласний	Творча зустріч	2007
Вчителі Новоукраїнського району	Обласний	Педагогічний міст	2008
Вчителі основ здоров'я Знам'янського району	Обласний	Круглий стіл	2008
Директори шкіл Знам'янського району	Обласний	Семінар	2009

Вчителі основ здоров'я	Районний	РМО	2012
Вчителі початкових класів	Районний	РМО	2013

Роки вивчення, узагальнення, оформлення досвіду

Даний досвід роботи педагога є продовженням досвіду роботи щодо «Впровадження здоров'язбережних технологій в початковій ланці навчання» та вивчався методичною радою закладу протягом 2011- 2015 років, а саме:

- Забезпечення фізіологічної основи організації навчання на уроках математики в 2 класі(2012 році)
- Впровадження здоров'язбережних технологій при викладання «Я і Україна» в 3 класі (2013 рік)
- Результативність викладання курсу «Уроки добрих знань» (2012 – 2013 роки)
- Професійна компетентність вчителя щодо «Інтеграції пізнавальної та рухової діяльності в системі навчання і виховання школярів

(навчання в русі) (2015 рік)

Обгрунтування актуальності досвіду.

Серед різноманітних проблем нашого суспільства однією з найбільших є проблема катастрофічного погіршення стану здоров'я школярів, поширення негативних тенденцій серед учнівської молоді. Діти приходять до школи переважно хворими. Як свідчить практика батьки звертаються до поліклініки

лише тоді, коли дитина вже захворіла. Але ж профілактичні заходи, здоровий спосіб життя ефективніше, ніж лікування.

Кожна складова здоров'я – багатогранна, непроста. І лише за умови органічного поєднання компонентів формується і розвивається здоров'я дитини. Одночасний розвиток усіх складових здоров'я розвине особисті якості дитини, розкриє неповторні риси її індивідуальності. Лише розумне, доцільне, своєчасне спрямування зусиль учня на всебічний його розвиток з урахуванням вікових норм та індивідуальних показників рівня здоров'я дозволить дитині не лише зберегти здоров'я, а й впевнено підвищувати його рівень. Дитина може вирости здоровою за умови, якщо вона не тільки знає, що і як для цього робити, а й здатна застосовувати набуті знання і навички у повсякденному житті. Неабияка роль в цьому відводиться практичним методам, за яких переважають практичні дії і вправляння учнів у засвоєнні навчального матеріалу. Практичні методи є основним засобом формування вмінь і навичок здорового способу життя і безпечної поведінки.

Володимир Базарний - доктор медичних наук, Олександра Дубогай -доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри фізичного виховання і здоров'я НПУ ім. М. П. Драгоманова вважають, що головний недолік сьогоднішньої освіти в тому, що діти мало рухаються. Всі шкільні роки вони більшу частину дня сидять, хоча в цьому віці рух необхідний їм як повітря, це їх фізіологічна потреба, від нестачі руху вони погано розвиваються.

У народі кажуть: «Як дитина бігає і грається – так її здоров'я усміхається». Відомо, що діти дуже полюбляють рухливі ігри. Ігрова активність учнів сприяє удосконаленню діяльності основних систем організму (нервової, серцево-судинної, дихальної), поліпшенню фізичного розвитку, вихованню позитивних морально-вольових якостей.

Аргументація необхідності вивчення й поширення досвіду відповідно до освітніх завдань, соціальної значущості, спрямованості на подолання суперечностей і недоліків масової педагогічної практики

Психологи та фізіологи вже давно дійшли висновку, що індивідуальні здібності (мислення, сприйняття, уявлення) не варто розглядати ізольовано, без контексту рухового розвитку дитини. Нормальними умовами вияву та розвитку дитячих здібностей під час навчання є спільна ігрова діяльність, спілкування з іншими дітьми, під час яких дитина не тільки рухається, а й легко запам’ятовує все почуте.

Психологи вважають, що інформація запам’ятовується швидше, якщо дитина не тільки чує, а й бачить, образно уявляє те, що вона почула, на фоні ігрової діяльності або яких-небудь рухових дій.

На основі цих концепцій була розроблена система оздоровчої педагогіки пізнавально-рухового навчання в закладі:

* Ігрові ситуації в системі пізнавально-рухового навчання сприяють зацікавленню дітей, створюють і підвищують інтерес до інформації, яку школярі дістають під час уроку з конкретного предмета.

* Зміст матеріалу, що вивчається, супроводжується руховими діями певної структури, яка допомагає моделювати образ - асоціацію знань паралельно інформації, яку подає вчитель, зокрема, про сутність теми з конкретного предмета, що зрештою сприяє засвоєнню знань.

* Передача знань під час дидактичної гри дає змогу використовувати в роботі не лише усвідомлену пам’ять дитини, а й проміжне асоціативне мислення.

Визначення досвіду за характером новизни. Розкриття його наукової основи

Учені вважають, що запам'ятовувати й усвідомлювати інформацію краще, коли людина стоїть або рухається, а найбільш оптимальною є рухова активність, яка доповнюється асоціаціями (образно - рухове сприйняття). У системі пізнавально-рухового навчання активність дитини поліпшує якісне сприйняття інформації, що надходить. Під час установки на усвідомлене запам'ятовування базових сюжетів гри накладається мимовільне відтворювання в пам'яті викладеного на уроці нового матеріалу та прагнення дитини відтворити рухові дії, що означають правильну відповідь. У рухливій дидактичній грі спостерігається мимовільне запам'ятовування і паралельно за рахунок рухових дій і фізичних вправ визначеної структури знімається розумова втома, відбувається корекція зору, постави, поліпшуються функція дихання, емоційний стан молодшого школяра. І.М.Павлов зазначав: «Асоціації мають дуже важливе значення для процесу пам'яті та мислення, як первинна основа їх».

Виділення провідних ідей досвіду, найбільш суттєвого в ньому на основі прогнозуючого результату його впровадження

1. Кожна дитина повинна прийти до школи здоровою (за рідким виключенням) і здоровою піти в доросле життя.
2. Докорінно змінюється функція вчителя, саме:

- Створення пізнавально – рухового навчання, яке безпосередньо спонукає дітей застосовувати свої розумові здібності. Вони намагаються використати їх уже на початку гри, щоб не підвести свою команду (ряд, у якому він сидить у класі), або особисто свій престиж перед товаришами.

- Забезпечення рухової активності під час уроків, організовано відповідно до дидактичного матеріалу, що засвоюється школярами, є запорукою нормального розумового та фізичного розвитку.
- Використання методики щодо впровадження рухове відтворення навчального матеріалу.
- Впровадження диференційованого виконання рухових методичних прийомів відповідно до тематики завдань математичного або мовного дидактичного матеріалу, а також зміна видів пізнавальної діяльності на рухову, дає змогу досягти активної мовної діяльності (незалежно рідна чи іноземна мова) не тільки безпосередньо в момент ігор, а й у побутових ситуаціях. Під час ігрової діяльності з елементами співвідношення математичних рішень, мови і рухів у школярів здійснюється тісний зв’язок між слуховим сприйняттям, мовним і руховим відтворенням.

Сутність(технологія) досвіду: за допомогою яких форм, методів, прийомів, способів діяльності забезпечується реалізація провідних ідей досвіду

- **Навчання в режимі «динамічних поз»** Даний метод надає благотворний вплив на наступні фактори:

  - підтримання фізичної, психічної активності розумової сфери;

  - має високі показники фізичного розвитку здоров'я;

  - підвищується імунна система;

  - поліпшуються ростові процеси;

- зберігається і зміцнюється тілесна вертикаль дитини, хребет, постава - основа енергетики людського організму;

- розвивається координація всіх органів

- **Формування постави**

Тримаючи мішечок з сіллю на голові, дитина більше часу рівно сидить, не нахиляється низько над книжкою чи зошитом – кращої профілактики сколіозу і короткозорості годі й шукати. Крім того йодована сіль має іонізуюче випромінювання, яке позитивно впливає на органи дихання, допомагає попередити захворювання горла, і навіть сповільнює каріозні процеси у ротовій порожнині.

- **Динамічні паузи та хвилини на уроках**

Тривале сидіння за партою спричиняє втому спини, шиї, ніг, призводить до застійних явищ тулуба і суглобів нижніх частин тіла, до зниження функції органів та систем організму. Для того, щоб уникнути таких прикрих наслідків, треба застосовувати так званий відпочинок, тобто зміну одного виду діяльності на інший у формі фізкультурних хвилинок або фізкультурних пауз.

Видатний педагог К. Ушинський зазначав: «Дайте дитині трохи порухатися і вона знову подарує вам 10 хвилин уваги, а 10 хвилин уваги, якщо ви зуміли їх використати, дадуть більше ніж цілий тиждень напівсонних занять.»

Протягом уроку ми проводимо дві фізкультхвилинки, спрямовані на зняття втоми, активізацію уваги.

- **Творчість на кінчиках пальчиків або пальчикова гімнастика**

  Всі ми в дитинстві робили "Сороку-Ворону", «Ладусі».

  Але не всі з нас знають, у чому сенс таких вправ. А виявляється і, навіть доказано вченими, що тонкі рухи пальців рук позитивно впливають на розвиток дитячої звуковимови та загальних інтелектуальних здібностей. Завдяки пальчиковим іграм дитина отримує сенсорні враження, у неї розвивається уважність і здатність зосереджуватися. Такі ігри формують добрі взаємини між дітьми, а також - між дорослим і дитиною.

- **Навчання в русі**

  Побудова занять в режимі рухомих об'єктів і зорових горизонтів.

  Досвід показав, що такі заняття як навчання грамоти, арифметичним діям, ознайомлення з навколишньою природою, художнє виховання, сюжетно-рольові ігри ефективні в даному режимі, тому основну інформацію діти отримують через зоровий аналізатор. Дані технології можна застосовувати в будь-яких режимних моментах.

  Найголовніше тут те, що у відповідь на кожне питання діти здійснюють десятки пошукових рухів очима, головою, тулубом. Це підвищує працездатність дітей і знижує стомлюваність, а також гармонійне формування функцій зорового сприйняття і розвитку сенсорно-моторних функцій.

  Застосовувати додаткові вправи під час загальноосвітніх уроків можна по-різному

- *Результативність досвіду:*

«Створено систему оздоровчої педагогіки пізнавально – рухового навчання» через:

1. Рухові ігрові ситуації, які сприяють зацікавленню дітей, створюють і підвищують інтерес до інформації, яку школярі дістають під час уроку з конкретного питання.

2. Супроводження змісту , що вивчається, руховими діями певної структури, яка допомагає моделювати образ – асоціацію знань паралельно інформації, яку подає вчитель, зокрема про сутність теми з конкретного предмета, що зрештою сприяє засвоєнню знань.

3. Передачу знань під час дидактичних ігор, що дає змогу використовувати в роботі не лише усвідомлену пам'ять дитини, а й проміжне асоціативне мислення.

Такий методичний підхід допомагає:

Створити таке освітнє середовище , в якому діти навчаються, але не втрачають здопов'я, а саме:

- засвоювати інформацію, запобігаючи або зняттям розумової втоми,

- вирішення освітніх, оздоровчих і виховних завдань, як результату, коли методи і засоби фізичної культури використовуються не як фактори, пригнічуючи рухову активність, а як дієві засоби, які підвищують ефект удосконалення інтеграції освітньої і пізнавальної діяльності

- збільшити щільність рухової активності, покращити фізичне, психічне, моральне здоров'я дітей.

- розвивати функціональну зрілість всіх тих систем, на які падає в школі основна тяжкість всіх шкільних навантажень.

- навчити дітей мистецтву збереження і зміцнення здоров'я.

- підвищити працездатність, уважність, активність.

- надавати стимулюючий вплив на психомоторну і розумову діяльність.

- у дітей відзначається стійкий інтерес до знань і самоконтроль.

- вони ростуть доброзичливими, уважними, турботливими.

Можливості та умови використання даного досвіду у масовій педагогічній практиці

Даний досвід роботи не вимагає від вчителя вкладання фінансових затрат та може бути використаний у масовій педагогічній практиці за умови:

- Якщо кредом педагога стане вислів : «Полюби дітей – тоді навчай. Навчаючи і виховуючи - дбай про їх здоров’я».
- Що вчитель має теоретичну підготовку щодо:
- Впровадження здоровязбережних технологій навчання і виховання.
- Ознайомлений із узагальненими досягненнями світових та національних досягнень у навчанні здорового способу життя, способів активізації пізнавальної діяльності дітей.